

Dolenjski list

GLASLO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 33.

NOVO MESTO, 15. AVGUSTA 1952

ČETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

Proslava desete obletnice ustanovitve partizanskih brigad in jesenske volitve

Tam, kjer so občinski odbori OF pravilno razumeli svojo nalogo, je delo množičnih organizacij živo. Navzlic poljskemu delu in letnemu času so sestanki skoraj redni. Zelo uspešni so skupni sestanki predstavnikov vseh množičnih organizacij in društev, na katerih se pogovorijo o najvažnejših

sta dve najvažnejši nalogi množičnih organizacij

nalogah, izmenjajo misli ter sprejmejo sklepe za bodoče delo. Lahko trdimo, da se je delo množičnih organizacij razvilo, odkar imamo občinske fronte odbore, razen v nekaterih primerih, kjer ti odbori še niso to, kar bi morali biti. Dobro so zastavili delo v novomeškem okraju na Trebelnem, v Trebnjem, Zagradcu, Dvornu, Žužemberku, Mirni, Dol. Toplicah in še v nekaterih občinah. Skoraj povsod se pa čuti pobuda in pomoč frontovcev pri raznih delih.

V vseh poročilih o delu množičnih organizacij pa je še vedno čutili stari način dela, ki se ga naše organizacije še niso otresle: delo organizacije ocenjujejo po sestankih in prostovoljnem delu, mladino in žene obravnavajo kot posebno organizacijo in ne kot sestavni del Fronte. Ravnotako množične organizacije vse preveč razpravljajo na svojih sejah in sestankih o gospodarskih vprašanjih, o gradnji potov, cest, elektrifikaciji in podobnih komunalnih delih, vse premalo v ideološko-političnem delu. Popolnoma pravilno je, da frontovci dajejo pobudo, kako reševati gospodarska vprašanja in da pomagajo ljudskemu odboru pri izpolnjevanju teh nalog z nasveti in prostovoljnim delom, pri tem pa ne smejo zanemarjati svoje osnovne naloge: politične vzgoje množic. Za tako delo pa niso vedno najbolj primerni sestanki, ki so se, mimogrede povedano, pri nas tudi že preživeli, pač pa je za politično vzgojno delo še mnogo drugih oblik. Delo frontovca je povsod tam, kjer se ljudje zbirajo in delajo, na polju, na prostovoljnem delu, v društvih, klubih in organizacijah, na zborih volivcev, roditeljskih sestankih, mladinskih sestankih, kulturnih in zabavnih prireditvah, kratka povsod, kjer delajo in žive ljudje. Množični sestanki frontovcev naj bodo predvsem kot študijski sestanki, na katerih si frontovci izmenjajo izkušnje pri delu in se seznanijo s tekočimi nalogami. Na take sestanke pa spadajo kot sestavni del Fronte tudi žene in mladina ter predstavniki ostalih organizacij in društev.

Trenutno najbolj važni nalogi množičnih organizacij pa sta priprava za proslavo desete obletnice slovenskih partizanskih brigad, ki bo 13. in 14. septembra v Dolenjskih Toplicah, in pa priprave za jesenske volitve občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Proslava desete obletnice ustanovitve štirih slovenskih partizanskih brigad bo velika manifestacija Fronte ne samo za Dolenjsko, ampak za vso našo republiko!

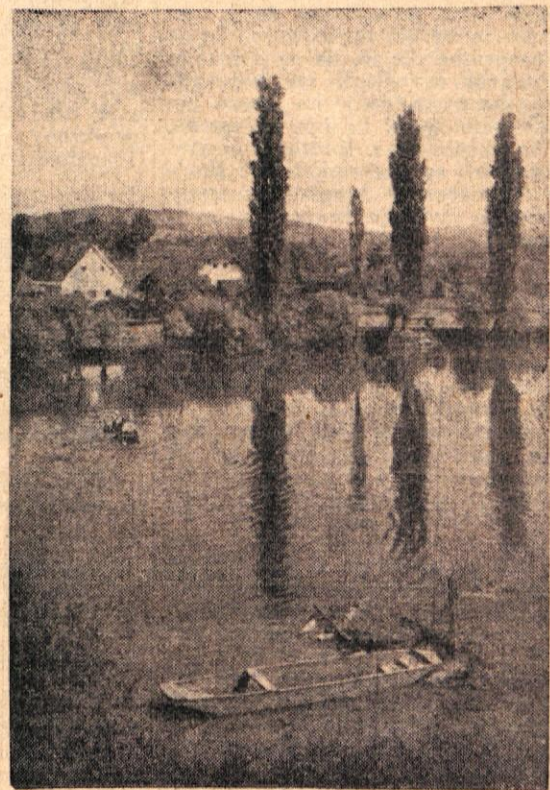
Stari prekaljenci borci s slavo ovenčanih brigad — Cankarjeve, Gubčeve, Serčerjeve in Tomšičeve — se bodo spet zbrali med gostoljubnimi

Dolenjci, ki so z njimi delili zadnji kosček kruha, se z njimi skupno borili, trpeli, umirali in zmagovali. Skupno bodo obujali spomine na težke, a slavne dni. Poleg borcev, aktivstov in drugih domačih gostov pričakuje Dolenjska veliko število gostov iz drugih ljudskih republik in najvišjih predstavnikov ljudske oblasti. Pred to glavno proslavo bodo majše proslave v vseh krajih Dolenjske. Že obisk partizanskih patrolj po naših vaseh je pokazal, da so tradicije narodnoosvobodilne borbe žive med našimi ljudmi. Množične organizacije naj poskrbijo, da bodo te proslave čim bolj veličastne in množične. Ne pozabite na teh proslavah partizanskih družin, mater, vdov in sirot. Na veliki manifestaciji slavnosti 13. in 14. septembra pa ne sme manjkati nihče. V oddaljenejših krajih organizirajte skupni odhod na okrašenih vozovih ali avtomobilih, skupine kolesarjev in konjenikov.

Druga važna in trajnejša naloga so priprave za jesenske volitve. Novi volilni zakon je demokratičen v najvišji meri. Kandidati se bodo izbirali na zborih volivcev in ne na frontnih sestankih. Določeno število volilnih upravičencev lahko postavi svojo kandidatno listo in upamo, da bo kandidatov veliko. Volitve bodo tajne z listki in ne več s kroglicami. Od političnega dela množičnih organizacij je odvisno, ali bodo prišli na kandidatno listo predani frontovci in aktivisti, ki so ves čas med vojno in potem sodelovali pri graditvi države in oblasti ter so se pri izvajanju gospodarskih nalog iz nujnih potreb tudi zamerili kakemu spekulantu, ali bodo prišli na kandidatno listo in v ljudski odbor

ljudje, ki so ves čas čepeli na varnem in iz skritih kotov metali polena pod noge mladi ljudski oblasti, sedaj pa so prilezli kot ščurki na dan. Množične organizacije naj že sedaj pretehtajo, kdo jih bo zastopal v ljudskem odboru, bodisi občinskem ali okrajnem. Z odpravo nekaterih višjih državnih organov postaja vloga okrajnih in občinskih odborov toliko pomembnejša. Od ljudi, ki jih bomo izvolili v ljudske odbore, bo odvisno, kako se bo razvijalo naše gospodarsko, politično in kulturno-prosvetno življenje. Ali bo bodoči ljudski odbor delal za blaginjo ljudskih množic, ali bo skrbel za koristi posameznih spekulantov in zaviralcev lepšega življenja delovnih ljudi, to je odvisno od našega političnega dela in priprave za volitve. Množične organizacije naj poskrbijo, da bodo volivci o vsakem kandidatu javno razpravljali in ga pretesli ter pregledali od vseh strani.

Poleg teh nalog naj se množične organizacije že sedaj pripravljajo na jesensko in zimsko izobraževalno delo.

Lepa je dolenjska deželica — najlepša ob Krki

V Otočcu so na primer žene in dekleta že izjavile, da bi rade imele strokovni tečaj za vkuhanje sadja. Frontne organizacije naj takoj poskrbe za predavatelje, prostore in udeležbo. Letošnji izobraževalni tečaji morajo biti še bolj pripravljeni kot lani in morajo zajeti še več znanja in izobrazbe željnih ljudi.

O GOSPODARSKIH PROBLEMIH OKRAJA KOČEVJE

Okrajna skupščina Kočevje, je imela svojo sejo 31. julija v »Novi dvorani« v Kočevju. Razpravljala je o gospodarskih nalogah in osnovnih smernicah za sestavo predvidenega gospodarskega načrta za okraj Kočevje. Poročilo o delu Gospodarskega sveta pri OLO prica, da je postavljena komisija za izdelavo gospodarskega načrta nakazala bodoči gospodarski razvoj kočevskega okraja v vseh sektorjih gospodarske dejavnosti.

Osnova za uspešen razvoj gospodarstva — izvajanje družbenega plana, ki je močno povezan s proračunom OLO, ne poteka po načrtu. Letni družbeni prispevek je bil meseca junija uresničen z 27%. Na slabo odvajanje družbenega prispevka delno vpliva tudi način plačevanja delovne sile nekaterih podjetij. Kmetijsko gozdno gospodarstvo plačuje svoje delavce le 80% in bo zaključni obračun napravilo šele ob koncu leta. Zanimanje delovnih kolektivov za izboljšanje proizvodnje se je na splošno dvignilo, akumulacija pa je

v nekaterih podjetjih odmerjena previsoko, ker se ne ravna po proizvodnih zmogljivostih posameznih podjetij. »Tekstilana«, tovarna sukna v Kočevju, ima na primer zelo stare izrabljene stroje in je zaradi tega proizvodna cena višja, kakor v ostalih tovarnah Slovenije, ki ima novejšje stroje. Stopnja akumulacije pa je za vse tovarne, ki proizvajajo volneno blago, enaka. Zaradi previsokih cen tovarna ne more prodati svojih izdelkov in zaloge se stalno večajo, kar hromi obratovanje. Trenutno ima vezanih sredstev za 165 milijonov dinarjev. Po sklepu Sveta je bila napravljena revizija, ki je ugotovila, da se kopiči blago zaradi visokih cen. Svet je mnenja, da bo blago možno prodati le, če se znižajo prodajne cene, kar bi bilo mogoče doseči z znižanjem akumulacije. Sicer bo tovarna morala prenehati z obratovanjem.

Drugi del dohodkov proračuna — udeležba na dohodnini, je tudi pereč. Treba je bilo najeti kredit za nujne izdatke OLO. Tak kredit pa zopet bremeni proračun, ker je treba plačevati obresti. Tudi davke v okraju Kočevje zelo slabo plačujejo in je zaostanek približno 8 milijonov dinarjev. Krivdo za neizterjane davke nosijo občinski ljudski odbori, ki do izterjevanja nimajo pravega odnosa. V Loškem potoku na primer odborniki niso hoteli razdeliti tretje akontacije, češ da je previsoka, ne da bi se prej prepričali o zmogljivosti posameznih gospodarstev. Podobno je pri privatnih obrtnikih, ki se branijo plačevati dohodnino in celo davek na promet proizvodov. V okraju je tudi močno razpaseno šušmarstvo, kar občutno zmanjšuje javne dajatve.

Investicijska dela pa potekajo zadovoljivo. Tlakovanje ceste v Kočevju, za kar je bilo določenih 5.600.000 din, bo v kratkem končano. Po načrtu izkoriščajo tudi kredit za obnovu ali popravilo javnih stavb. Že popravljena ali v delu so poslopja: šola v Stari cerkvi in Ribnici, gimnazija v Ribnici, internat v Fari, šola v Papežih, občinsko poslopje v Dolenji vasi, šola v Kočevju, občinsko poslopje v Mozlju, kinodvorana v Kočevju ter še nekaj stanovanjskih poslopj in lokalov. Za tlakovanje ceste v Ribnici je kredit že izkoriščen, vendar bi pa potrebovali za gradnjo še najmanj 5 milijonov.

Gospodarski svet je posvetil mnogo pozornosti tudi uničevanju raznih škodljivcev, predvsem kloradnega hrošča, ki se je v okraju močno razpasel. Svet je izposloval še nekaj škroplilnic in zaprlo, ker jih doslej ni bilo dovolj. Vsa malomaren odnos do kloradnega bi lahko imel katastrofalne posledice, ker je krompir glavni poljski pridelek v okraju.

Po sprostitvi obvezne oddaje v gozdarstvu se je zadnji čas opazilo, da so nekateri lastniki začeli močno izkoriščati gozdove. Ker pa so naši gozdovi že tako močno izsekani, bo OLO to sekanje odločno zaježil. V letošnjem letu so na kočevskem spet naredili veliko škode divji prašiči. Kmetje se pritožujejo, da se nihče ne zmeni za povračilo škode. Okrajni ljudski odbor je pred-

lagal, da se zviša lovška zakupnina, kar je bilo tudi sprejeto.

O dosedanjem delu komisije za sestavo bodočega gospodarskega načrta je poročal predsednik Jože Zagar. Komisija je pregledala vse pogoje gospodarskega razvoja v okraju. V glavnem so pogoji za razvoj živinoreje, gozdarstva in lesne industrije, v manjši meri pa za poljedelstvo in sadjarstvo. Treba bo izboljšati zaraščene površine, ki so mrtev in ne prinašajo nobene koristi. Nadalje na dejavnost v kočevskem okraju je še rudarstvo in tekstilna industrija, ki se mora modernizirati, ter opekarska in keramična industrija. Vse naravne pogoje za razvoj ima tudi turizem in obrtništvo. Vendar pa je treba za razvoj teh gospodarskih panog rešiti vprašanje elektrifikacije, vodne preskrbe in prometa.

Za povečanje krmne baze za živinorejo bo treba očistiti zaraščene košnice in pašnike. Glavni namen živinoreje mora postati predelava mleka in mesa. V kostelski in osilniški občini pa imajo še pogoje za razvoj sadjarstva, čebelarstva in perutinarstva.

Po površini je v okraju najbolj zastopano gozdarstvo, ki je v teh letih zaradi obnove precej utrpelo. Za vzgojo, nego in izkoriščanje gozdov bo treba izdelati poseben načrt. Meliorirati bo treba skupno še približno 6 tisoč hektarov površine.

Obrtništvo še ni dovolj razvito, treba bo dvigniti tradicionalno suho-robarstvo, lončarstvo, sodarstvo itd. Tudi kovinarstvo bo treba bolj razviti. Za razvoj turizma bo treba urediti prometne žile in sredstva, ki so v okraju prav slaba. Enako gostišča. Končno bo treba še modernizirati cesto Ljubljana—Delnice. Kočevski predel je ob morja oddaljen le približno 75 km, mesta ob Jadranu, Reka, Opatija, Crikvenica in drugi pa nimajo pravega zaledja glede dobave kmetijskih pridelkov. Z modernizacijo te ceste na morje bi bila vsi Dolenjski odprti pot na to tržišče. V tej zvezi bo treba misliti tudi na železniško zvezo, oziroma spoj tega predela z morjem.

V razpravi so odborniki okrajnega ljudskega odbora pokazali predvsem na težave, ki ovirajo hitrejši gospodarski razvoj. V posameznih krajih težijo za čimprejšnjo elektrifikacijo, sušni kraji za izboljšanje vodne preskrbe, v Ribnici za regulacijo potoka Bistrica, v Kočevju za ureditev Rinže. Kosteletci bi radi cesto Fara—Stari trg ob Kolpi. Dobro poljci pa nekaj kreditov, da bi obdržali vzorno živinorejo na sedanji višini. Državno posestvo v Kočevju bo letos žrtvovalo 20 milijonov dinarjev za elektrifikacijo svojih predelov. Draga je pripravljena sprevajati pri tem vsa težaška dela.

Okrajna skupščina je predlagala okrajno volilno komisijo s predsednikom Rajkom Zupancem na čelu ter komisijo za volilne imenike. Izvoljen je bil predsednik disciplinskega sodišča ter posvetovalni odbor pri podružnici Narodne banke v Kočevju in v Ribnici.

— ap

Razglas Letalske šole v Novem mestu

PREBIVALCEM DOLENJSKE

Letalska šola v Novem mestu poziva vse Dolenjce, da pomagajo pri izgradnji letalstva na Dolenjskem. To letalstvo bo naš ponos in pričevanje, da tudi Dolenjci želijo čakajo čas, ko bodo imeli v svoji sredi sto in sto mladih, neustrašnih letalcev in padalcev. Prispevajte za dolenjsko letalstvo. Pokažite znova, da dolenjsko ljudstvo teži za vsem, kar je napredno in da hoče zato tudi kaj žrtvovati!

MLADINA DOLENJSKE

Ali si ne želiš tudi ti pilotirati jadralna in motorna letala, letati nad prelepo Dolenjsko in se uvrstiti med tisoče mladih letalcev in padalcev Jugoslavije? Zdaj lahko uresničiš sanje davnih prednikov, samo voljo pokaži! Izprčaj, da nočeš zastajati za mladino ostalih krajev Jugoslavije, vstopaj v članstvo letalskih organizacij, ustanovljaj letalske krožke, prijavljaj se na tečaje in letalsko šolo pri Novem mestu!

SINDIKALNE PODRUZNICE

Podprite nas z denarnimi prispevki in omogočite, da bo čimprej zgrajena letalska šola in dani vsi pogoji za nemoteno šolanje mladih letalcev in padalcev na Dolenjskem. Priporočamo se vam v imenu vse dolenjske mladine, podprite naše letalstvo, da se bo čimprej razvilo tudi v tem predelu Slovenije in dvignilo Dolenjsko v napredno pokrajino!

DELAJSKI SVETI IN UPRAVNI ODBORI TOVARN IN PODJETIJ

V rokah imate tovarne, podjetja in proizvodna sredstva, kar prica, da ima naše državno in politično vodstvo v vas popolno zaupanje. Vemo, da boste pravilno razumeli tudi nujno potrebo

razvoja letalstva na Dolenjskem ter pravilne in koristne vzgoje naše mladine. Močno razvito letalstvo na Dolenjskem bodi tudi vaša zasluga in ponos! Prispevajte za zgraditev letalske šole, za nabavo letal in drugih potrebnih pripomočkov!

MNOŽICNE ORGANIZACIJE

Podprite akcijo za razvoj letalstva na Dolenjskem. S tem boste pripomogli zdravi vzgoji dolenjske mladine, ki jo letalstvo zanima. Pomagajte, kjer koli bo treba! Zbirajte denarna sredstva, ki bodo dragocena pomoč za razvoj in ureditev letalstva v tem delu Slovenije. Propagirajte letalstvo med svojimi člani in jih vključite v organizacijo Letalske zveze, ker je tudi to ena vaših osnovnih vzgojnih nalog. O razvoju letalstva na našem področju, o ustanavljanju letalskih organizacij in o organiziranju letalskih tečajev razpravljajte na svojih sejah, sestankih in konferencah. Vedite, da ste moralno odgovorni za razvoj vsega, kar je napredno in kar služi pravilni in zdravi vzgoji naše mladine!

Vse prijave, obvestila in drugo pošiljajte na naslov: LETALSKA ŠOLA NOVO MESTO, POŠTNI PREDAL 7.

Na isti naslov pošiljajte denarne prispevke po poštinih položnicah; lahko jih pa pošljete tudi naravnost po drznici Narodne banke v Novem mestu, računska knjižnica Letalske šole št. 656-4192.

Vremenska napoved

15., 16. ter 22. in 23. avg. bo lepo vreme, med 17. in 21. avg. nestalno s pogostimi padavinami, okrog 24. avg. ponoven dež.

Z DELOM ZA NAPREDEK GOSPODARSTVA

tekmujejo na Dvoru v čast VI. kongresa KPJ

O Dvoru, oziroma razmerah na Dvoru smo že večkrat pisali v našem listu. Največkrat o nezdruženih razmerah v bivšem KLO, v podjetjih in o ljudih, ki so nekaj časa vedrili in oblačili v tem kraju, dokler se niso končno znašli tam, kamor spadajo. Ob branju raznih sodnih razprav o prejšnjem gospodarjenju na Dvoru, so si bralci skoraj ustvarili prepričanje, da je tam vse gnilo in ni nič pozitivnega. Pa je prav nasprotno. Če to, da so domačini sami opazili in odkrili vse nepravilnosti, jasno priča, da je na Dvoru dovolj poštenih ljudi, ki jim ni vseeno, kako se gospodari z ljudskim premoženjem. Znali so razkrinkati vse škodljivce ter danes že krepko usmerjajo gospodarsko življenje kraja v napredno smer.

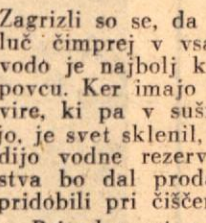
Partija je pobudnik vsega gospodarskega in političnega življenja

Ko je partijska organizacija očistila lastne vrste, je postala vodilna sila vsega življenja na Dvoru in v okolici. Odprti partijski sestanki in drugi so redni, na njih razpravljajo o vsem, kar se tiče političnega, gospodarskega in kulturno-prosvetnega življenja občine. Nekatere so že zdavnaj spoznali prav iz dela in prizadevanja partijcev, da so to najbolj pošteno ljudje, zato jim v tem prizadevanju radi sledijo in pomagajo. Tako točnega pregleda nad svojim članstvom nimajo organizacije nikjer v kraju, kakor na Dvoru. Kot povsod je tudi v tej občini še nekaj ljudi izven organizacij, toda tudi zanje se množične organizacije zanimajo in ni dvoma, da se bodo še ti v kratkem priključili veliki večini prebivalstva ter šli po poti, po kateri jih vodi Partija v borbo za gospodarski napredek kraja in v korist vsakega prebivalca.

Pet mesecev gospodarjenja poštenih ljudi na prejšnjem KLO in sedaj na vodstvu občine z 2200 prebivalci, že kaže prve gospodarske uspehe. Krajna žaga je vsa leta obstojala dala le 18.000 din dohodka, sedaj pa v petih mesecih 84.000 din! Prej so bili večkrat v zadregi za plače delavcem, sedaj tega ni. Seveda, žago so vodili in nadzirali ljudje, o katerih smo že pisali v sodnih procesih iz Dvora, zato ni moglo drugače biti. V dveh stavbah na žagi, ki sta po svoji velikosti podobni graščini, so imele vsa leta po vojni glavni štab podgane vsega Dvora, stanovanj pa je prav tako primanjkovalo, kot drugod. Sedaj je tam šest udobnih stanovanj. Prav tako je bil grad vsa leta po vojni neizkoriščen. Lastninsko roko nad njim je držalo Gozdno gospodarstvo Novo mesto, redno pobiralo najemnino, za popravilo pa ni nihče skrbel. Ko so si množične organizacije na Dvoru 1949 postavile za nalogo zgraditi zadr. dom in so se dela že lotile, je nadaljnji gradnja zavrla prav trdovratno vztrajanje gozdnega gospodarstva na lastnini gradu, čeprav ni imelo nobenega razloga za to. Sedaj je grad že drugačen. V preurejenih spodnjih prostorih ima dostojne prostore občinski ljudski odbor, v prvem nadstropju so udobna stanovanja, stranski trakt pa bo urejen za obrtne delavnice. Zraven gradu bo drugo leto stal zadr. dom. To je sedaj sklep občinskega ljudskega odbora in vseh organizacij. Sedaj so se lotili še odstranjevanja ruševin od bomb podrtih cerkve, kjer bodo pridobili lep prostor za šolski vrt in igrišče. Postopoma bodo premestili tudi pokopališče, ki prav gotovo ne spada k šoli.

Spet za gospodarstvo ima redne seje ob polni udeležbi

Kjer je delo občinskega odbora in množičnih organizacij razgibano, tam tudi občinski svet niso samo na papirju. Gospodarski svet na Dvoru ima redne seje, s polno udeležbo članov. Kot najnujnejše gospodarske naloge je svet predvidel elektrifikacijo vasi in preskrbo z vodo višje ležečih vasi. Transformator na Jami že stoji od leta 1947, toda električne napeljave nima nobena vasa. Pomagajo si trenutno z lastno električno centralo na Krki, ki pa ne zadostuje niti za sam Dvor. Prebivalci so že sami zbrali precej denarja in drog za napeljavo elektrike, nekaj pa bo prispevala iz svojega letnega dohodka še kmetijska zadruga.

Dušan Zupančič, predsednik občine Dvor

Zagrizli so se, da mora biti električna luč čimprej v vsaki vasi. Preskrba z vodo je najbolj kritična v Malem Lipovcu. Ker imajo v bližini vasi tri izvire, ki pa v sušnih mesecih usahnejo, je svet sklenil, da se to jesen zgradijo vodne rezervarje. Denarna sredstva bo dal prodani les, ki ga bodo pridobili pri čiščenju pašnika.

Prizadevnost gospodarsko razgledanih in poštenih ljudi na Dvoru se čuti tudi v kmetijski zadrugi. Kot vse naše zadruge, je tudi ta imela do nedavnega kot glavno nalogo samo trgovino, zraven tega pa še samo dokaj revno kovačijo. Novi upravni odbor se s tem ni zadovoljil. Imajo že zidarski in tesarski odsek, ki imata polne roke dela in naročil, razvija se dobro strojni odsek, ustanovljen pa je tudi — gotovo najvažnejši — živinorejski odsek. Prva plemenska živina je že v hlevu. V kratkem bodo nakupili še več plemenskih živin z rodovnikom. Krme imajo že dovolj, ker so dobili od Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo LRS v našem precejšnje površine travnikov na Kočevskem. Za hleve je kot nalašč primerna velika zidana stavba ob Krki, ki bo lahko sprejela do 80 glav goveje živine. To je začetek napredne živinoreje v Suhi krajini. Se preden pa bodo napolnili te hleve z živino, morajo zavarovati levi breg Krke pri gornjem jezcu, sicer bi se lahko ob povodnji razlila Krka na to stran in uničila hleve. Breg bodo zavarovali še to jesen.

Gospodarska bodočnost kraja je v živinoreji in obrtništvu

Suha krajina s svojo skopo zemljo za obdelavo, toda s številnimi pašniki in travniki, je najbolj primerna za napredno živinorejo. To je bil tudi pred vojno glavni vir dohodkov suhokrajnskega kmetovalca. Pojavlja se vprašanje odvisne delovne sile, ki jo bo treba neke zaposliti. Velik del, posebno ženske, bi lahko zaposlile dobro organizirane obrtne delavnice, zlasti izdelovanje predmetov domače obrti. V tem oziru so suhokranjčani dosedaj pokazali premalo vneme. Vse preveč so se zanašali na pomoč države in stricev ter tet iz Amerike, pa tudi na neke spremembe, ki so jih tako trdovratno napovedovali nekronani cesarji Suhe krajine doma in v inozemstvu tipa Gnidovec in drugi. V Suhi krajini je tudi dovolj dobre železne rude, ki so jo enkrat že topili na Dvoru. Nikjer ni rečeno, da se rudna bogastva ne bodo še izkoriščala za potrebe našega socialističnega gospodarstva.

Tako je sedaj občinski ljudski odbor na Dvoru ob podpori množičnih

organizacij zastavil delo za gospodarski procvit kraja. Do VI. kongresa KPJ, kateremu na čast tekmujejo vsi delovni ljudje v občini, bodo že lahko pokazali vrsto doseženih uspehov. Dvorčani in okoličani ter vsi, ki pridejo v ta kraj, pa že danes vidijo najbolj poštenega človeka, ki se resnično trudi za dvig občine, sedanjega predsednika občinskega ljudskega odbora in člana okrajnega komiteja KPS tovariša Dušana Zupančiča, rezervnega kapetana in nosilca partizanske spomenice iz leta 1941. Neumoren pri delu, bodisi pri političnem ali gospodarskem, poln zdravih načrtov in pobud za napredek kraja, bo ob podpori vseh poštenih in delovnih ljudi občine prav gotovo pripeljal gospodarstvo dvorske občine po poti nenehnega napredka v korist vsakega občana in celotne socialistične skupnosti. R

Tabora v Črnomlju se je udeležilo nad 2000 ljudi

Kulturnega tabora na prostem v Kanizarici pri Črnomlju se je udeležilo v nedeljo 10. avgusta nad 2000 ljudi. Na sporedu je bil nastop narodnih noš iz Črnomlja in Adlešičev ter ljudska igra Miklova Zala, ki so jo predvajali člani KUD Smarje pri Jelšah ob sodelovanju konjenikov črnomljske garnizije JLA. Hud naliv je prekinil spored za nekaj ur in se je nadaljeval šele pozno popoldne ob nekoliko manjši udeležbi.

Dolenjske toplice se pripravljajo na praznik slovenskih brigad

V Dolenjskih Toplicah so vsa leta po vojni govorili, da bi bilo treba urediti to in ono, ostalo je pa vse pri starem, do letos, ko Topličani svoje zamisli in načrte vneto uresničujejo. Dolenjske Toplice naglo spreminjajo po hlabljeno in zanemarljivo podobo. S pomočjo ljudske oblasti izginjajo sledovi vojne, hkrati pa se izboljšujejo nekatere komunalne naprave, ki so bile res na ovira za napredek tega znanega kopališkega in partizanskega kraja. Stanovanjska stiska je tudi v Dolenjskih Toplicah huda. Primer z župniščem pa priča, da je še zmerom natis neizkoriščenih prostorov. Z delno prezidavo župnišča je občinski ljudski odbor dobil v prvem nadstropju štiri lepe prostore za svoje pisarne in dve sobi za matični urad v pritličju pa udoben prostor za pošto. Vsi ti prostori so bili po vojni neizkoriščeni.

Vodovod je bil predmet nešteti razpravljanj in ugibanj, kako bi ga izboljšali. Sedaj je to pereče vprašanje malone rešeno. Na novo so zajeli vodo na izviru v Podturnu, gradijo nov večji zbiralnik na višjem kraju, obenem pa tudi izmenjavajo cevi. Doslej so bile železne cevi, zdaj bodo pa položili azbestne domačega izdelka in z večjim premerom. Hkrati z vodovodom urejajo tudi kanalizacijo in regulirajo potok Sušice, ki teče skozi vas. Vsa ta dela je prevzelo novomeško okrajno gradbeno podjetje »Krač«, Topličani pa s prostovoljnimi delom pomagajo, da delo poteka hitreje. Topličani radi prihajajo na prostovoljno delo, saj vidijo, da gre zares. Na skupnem sestanku so sklenili, da bo sleherni, za delo sposobni domačin opravil vsaj 16 prostovoljnih delovnih ur. Mnogi med njimi, kot na primer Lovro Zupanc, so to obvezno že presegli. Seveda je tudi nekaj takih, ki nočejo zraven, pa tudi brez njih so Topličani s prostovoljnimi delom že očistili strugo Sušice in bodo pomagali vse dotlej, da bodo Toplice res urejene.

Hkrati z obnovo vodovoda, ureditvijo kanalizacije in regulacijo Sušice

Travnik pred desetimi leti in danes

Marsikateremu partizanu je poznana vas Travnik v Loškem potoku. Že leta 1941, so tu ustanovili Osvobodilno fronto. Organizirali jo je začel profesor Jože Sečho. V to veliko delo je prvega poyezal tov. Ladota Vrtačnika, učitelja v Loškem potoku, ki je potem povezal ožje prijatelje in sodelavce v bivših liberalnih organizacijah. Prvi pristaši OF so bili predvsem delavci, kmetiči fantje in delovna inteligenca iz Travnika. Tudi iz drugih sosednjih vasi so bili v manjšem številu zastopani. Že leta 1941 je bilo aretiranih več fantov zaradi trgovanja italijanskih zastav. Tudi večkratnega pretepanja v Kapčevi gostilni ne bodo Travničani nikoli pozabili. Odpor do okupatorja, pa je vedno bolj raste. Kljub raznim ofenzivam so Travničani vstopali v partizane. Med prvimi so bili: Karol Mikulič, Anton Mikulič, Franc Krže, Lado Vrtačnik, Ferdo Skok, Polde Benčina, Karol Rus, Ludvik Benčina, Jože Levstik, Filip Pajnič, Niko Pajnič, Rude Mikulič, Slavko Mohar ter drugi zavedni vasičani. Dekleta in žene o pridno obveščale ter zbirale hrano in sanitetni material. Življenje se je mirno razvijalo. 24. julija 1942 sta v Belci nad Borovcem padla učitelj Lado Vrtačnik in Franc Krže iz Travnika. Prišla je Roška ofenziva. Vseokoli se je slišalo grmenje topov. Formirale so se manjše partizanske skupine. 27. julija 1942 so Italijani pridrlji v Loški potok. Med potjo so zažigali seno, ki je bilo založeno v kopicah. Za informacije so se obrnili na občino. Tajnik Košmrlj in župan Bartolj sta bila dobra informatorja.

28. julija 1942 so Italijani aretirali učitelje osnovne šole: Ladislava Čuka, Janka Benedičiča, Pavla Šilovinca in

Dörerja, učitelja v Krvavi peči, ki je pribežal pred Italijani.

29. julija 1942 so zažgali Belo vodo (Travnik) — 17 hiš in gospodarskih poslopj. Zahtevali so Rudolfa Mikulica in Antona Debeljaka, imena katerih so imeli napisana na listku. Ker pa ju niso dobili doma, so jima zažgali hiše in odpeljal s seboj po tri brate od vsakega. Gregčeve sinove so odpeljali v gozd Debeli vrh, Valentinove pa v Mušnjevec. Ustavili so se sredi gozda in pričeli kopati jame. Starejši Valentinov sin Ivan je takoj uvidel, da so jame namenjene njim. Namignil je bratoma, da naj zbeže. Sam je takoj skočil globlje v gozd in izginil Italijanom izpred oči. Za njim so metali bombe, dobil je več ran; kljub temu se mu je posrečilo uiti. Skril se je na košato smreko, kjer je prebil dva dni, brez vsake hrane. Brata je našel potem ustreljena na istem kraju. Kje pa trohniro mučeniška trupla Gregčevih sinov, ni znano nikomur. Istega dne so pri Mrtalozu ustrelili štiri učitelje.

30. VII. 1942 je na Griču rešila življenje dvema partizanoma mladinka Kristina.

31. VII. so Italijani ponovno obkolili Travnik. Odbrali so moške do 45 let stare, jih suvali s puškinimi kopiti ter jih kot živino odgnali na Opadjarjev vrt. Tako so jih odbrali 24 ter jih delili v dve grupi. Odbrali so 11 domačinov iz zavednega Travnika — očetov in sinov. Med njimi je bilo tudi šest nepoznatih tovarišev. Ko se je popolnoma zmračilo, so jih mučili in nato ustrelili. V skupnem plitvem grobu počiva 17 mučnikov. Obenem so zažgali Travnik na več mestih. Pihal je močan veter, ki je kmalu razširil ogenj. Bilo je grozno. Po vasi je mukalo govedo, cviliči prašiči, otroci jokali; od odraslih pa ni nihče jokal, vsak je stiskal pesti in klical v srču po masčevanju. Zgorelo je 105 hiš in 140 gospodarskih poslopj. Vas je dobila čudno lice: ožgani dimniki so samevali in se dvigali proti nebu, po tleh so tleli še zadnji ogorki. Travničani pa niso klonili, temveč so postajali vse bolj uporni; ogenj ni uničil volje do zmage in svobode.

Okupatorjev razbesneli teror se je nadaljeval. Vrstile so se aretacije. Nekaj partizanov se je javilo. Bili so internirani. Ostali pa so vzdržali in se borili naprej do zmage. 8. in 9. avgusta 1942 so zajeli in ustrelili pet partizanov in terencev: Bobnarjevega Korleta, Juresovega Korleta, Špelčevega Rudolfa, Dednarjevega Mirka, Žnidarjevega Antona. Nekaj dni pozneje pa so mučili in ustrelili v cerkvi sv. Barbare prvega upornika — sodelavca za OF, kmeta Franca Barlota iz Travnika. Tabor je pil kri svojih faranov.

Italijani so se utaborili na Taboru. Ustanovili so Be-ga. Župnik Pravarh, kaplan Puhar in orožnik Pikel so bili prvi izdajalci slovenskega naroda. Travničani pa so vztrajali. Množično so vstopili v partizanske vrste. 61 Travničanov je dalo svoja življenja za našo lepšo bodočnost. Med njimi sta bili tudi tovariši Angela Zbačnik, partizanka, in Tilka Lavrič, terenska delavka.

Po osvoboditvi niso držali križem rok. Do danes so obnovljene skoraj vse hiše in gospodarska poslopja. Množične organizacije so delovne. V letošnjem letu je vsaka organizacija Osvobodilne fronte Travnik lahko za vzgled vsem ostalim. Uspela je zgraditi napajališče za živino, kar se je v stari Jugoslaviji obljubljalo 30 let. Opravili so tudi veliko raznega drugega dela, kot popravila potov, čiščenje pašnikov, dvig deleza v KZ, sprejem novih članov v KZ. Vse to in še marsikaj so napravili. Zavedajo se, da je bila svoboda plačana s krvjo, zato pridno pomagajo pri izgradnji naše domovine.

C. B.

GOSTILNA VRHOVNIK

PREJ FABJAN

v Dilančevi ulici št. 4, NOVO MESTO, ponovno odprta. Topla in mrzla jedila in pijače! Se priporoča!

Vpisovanje v šolo za učence v trgovini

NOVO MESTO

Vpisovanje in pričetek pouka za I., II. in III. razred bo v ponedeljek, dne 8. septembra t. l. od 10. ure dalje v pisarni šole.

Italijanska zasedba Žužemberka je naletela med duhovniki na topel sprejem. Bele niti, ki so vodile iz škofije v zadnje podeželsko župnišče, so se lahko trdnje pletle. Belogardistične sanje o »svobodnem belem ozemlju« v Suhi krajini so vneto poizkušali uresničevati župniki, kaplani in župani z italijansko pomočjo. Uresničiti pa jih niso mogli zaradi partizanskih brigad, ki so z ofenzivami gonile fašiste in njihove domače plačance.

Kaplan Janez Jenko, ki se je z žužemberškim organizatorjem bele garde Jožetom Lavričem pravočasno umaknil v Ljubljano, se je s svojim begom rešil zasliševanja pred partizanskim sodiščem, ki je v juliju 1942 raziskovalo binokostno mobilizacijo. Toliko lažje je osumljeni dekan Gnidovec partizanskemu sodišču tajil svojo udeležbo v nečednem izdajalskem poslu. Priznal pa jo je — in še marsikaj več — »svojemu dragemu gospodu Janezu« v dolgem pismu, ki ga je poslal 14. septembra 1942 pobeglemu kaplanu Jenku v Ljubljano.

DEKAN GNIDOVEC SE RAZKRIVA SVOJEMU KAPLANU

Zanimivo Gnidovčevo pismo slika ozadje tega, okoli česar se je vrtela preiskava partizanskega sodišča. Začel ga je z besedami:

... Tako vesel sem vsakega glasu od Vas! Ker vsebujeta obe pismi toliko vprašanj in naročil, sem moral vzeti kar cele tri pole, pa še ne vem, če bom spravil vse gor!«

Gnidovec na tri pole ni »spravil vsega gor«. Celih devet strani je pora-

Ob razvalinah Žužemberka

KRINKA NEKRONANEGA CESARJA SUHE KRAJINE JE PADLA

bil, da je podrejenemu kaplanu od začetka do konca opisal — svoje izdajstvo nad Žužemberčani in Suho krajino. V pismu je dal duška svojim čustvom; ničesar ni skrival pred dragim kaplanom, s katerim sta pred pobegom zadnjega v Ljubljano vneto kovala načrte proti partizanom in vlekla v nesrečo nešteto lahkovernih in preveč vernih Suhokranjcev. Če bi partizansko sodišče dobilo v roke to njegovo septembrsko pismo, bi za svoje zločine odgovarjal dekan Gnidovec slovenskemu ljudstvu že pred 10 leti. Tako pa se njegovo vojno hudodelstvo odkriva šele sedaj.

Primeri o počasnih, a zanesljivih mlinih, ki jo je dekan Gnidovec tolikokrat dajal z žužemberške lece, ju suhokranjski nekronani cesar tudi sam dočakal.

Svoj »krščanski človekoljubni obraz začenja odkrivati Gnidovec s popisovanjem julijske osvoboditve Žužemberka in pravi:

... Torej najprvo naj vam popišem avtentično zgodovino naše republike in sedanjega interregna. V ponedeljek po našem žegnanju 18. julija je vojaška posadka nepričakovano zapustila Žužemberk. V soboto prej sem se bil po mnogih prošnjah dogovoril s komandantom (italijanskim — seveda, op. ured.) ... dovolil jutranjo službo

božjo v farni cerkvi in dveurno izpostavitve sv. Rt. za vedno češčenje. Ob 11. uri pa bi bila služba božja na trgu, ravno tako tudi popoldne. Toda proti večeru je odšla iz Novega mesta nova, še močnejša četa pod vodstvom kolonela in ta me pokliče k sebi ter prepove sploh vsako službo božjo v farni cerkvi na dan našega žegnanja. Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu. To so izvedli v Smihelu, pa so tam za dve uri izpostavili sv. Rt. in molili ob polni cerkvi. Čez nedeljo so vojaki likvidirali vse blagajne v trgu, ter povabili vse učiteljsko in uradniško, naj se z njimi vred umakne iz Žužemberka. Mi smo imeli nad 60 vojakov v hiši, pa nam ni nobeden niti črnil, da se nameravajo umakniti. V ponedeljek smo jih začudeno gledali odhajati. Na našo hranilnico se niso spomnili, mi pa smo imeli notri nad 50.000.— gotovine! Ravno preje so Ogibovi vse dolg plačali, mi pa denarja nismo mogli več odpslati. Z vojakov je moralo tudi nad 20 civilnih voz iz trga voziti razno zaplenjeno blago, radioaparate in karbinsko opremo v Novo mesto... Že popoldne so začeli partizani prihajati v trg. Sedaj mi g. Janež pove, da je že pred par dnevi dobil iz Dobriča naročilo, naj meni pove, da sem v nevarnosti in naj se umaknem iz fare. Hitro sem v hranilnici uredil tako, kot da smo ves denar odpslali že pred časom

Zadrugi zvezi, v resnici pa sem ga spravil v župnišču (kakor je delal vsa leta pred vojno, tako je s hranilničnim denarjem Gnidovec postopal tudi med okupacijo! — op. ur.)... Kmalu popoldne so začeli prihajati razni komisariji, intendantit itd. v župnišče. Zeleli so le raznih pojasnij... zagotavljali so mi, da... se bomo najbolje razumeli... Drugi dan sem imel že 4 krat preiskavo, vselej s predločnim ljubeznivim naročilom, da se vsaka zataja kaznuje s smrtjo. Intendant Tilen z Jelenic je imel revizijo v hranilnici. Z obžalovanjem je vzel na znanje, da naš zavod ne more okrepti financ osvobodjenega ozemlja (po zaslugi lažljivih vknjižb dekana Gnidovca — op. ur.)... Ta dan so tudi imeli prvo zborovanje srečnih, osvobodjenih žrtov — v trgu pod lipo. Pripeljali so se v krasni limuzini trije od višje komande iz Starega loga. Eden se je predstavil kot krščanski socialist, eden Sokol in eden komunist. Oboroženi partizani so naglavi vse trg skupaj, a nas v župnišče niso prišli iskat. G. Hrovat pa je iz radovednosti šel zraven. Klobasali so veliko o osvobojenju in raju, ki bo nastal...

Cetrti dan me je ob spremstvu dveh oboroženih tovarišev počastil z obiskom komandant mesta... »Mirko«, t. j. bivši učitelj iz Poloma Račič, in me prvič dobro uro zasliševal. Gnjavil me je najbolj zaradi Vas: Kaj ste počeli, kdo

je zahajal k Vam, kje se nahajajo Vaše stvari itd. Nato je bila zopet preiskava, zaplenili so mi daljnogled in italijansko zastavo. Eden od oboroženih je surovo grozil, če bom še kdaj tako pridigoval kot sem prejšnji teden pri Sv. Antonu, kjer sem rekel, da iz vsakega grma preti morilna cev... Dne 21. julija pride komandant z enim samim oboroženecem zopet v pisarno ter me vnovič na dolgo in široko zaslišuje o Vas in vašem premoženju...

V četrtek 30. julija sem bil po kosilu v vinogradu, kjer sem privezoval trte, ko me kličejo, češ da me partizani čakajo. Grem v župnišče in dobim v kuhinji enega elegantnega partizana in tovarišico partizanko v hlačah. Prosila sta vodo in sadja... Ko pridem, zahtevata, naj grem v pisarno in dam na razpolago pisalni stroj in več pol papirja. Potem povesta, da sta od Vrhovnega vojnega sodišča... Najprej zaslišujejo mene, in sicer 2 uri in pol... Zasliševanje se je vrstilo zopet okoli vas, kdo je hodil v župnišče, s kom ste občevali, če ste res organizirali mobilizacijo »bele garde«. Junaško sem tajil vse, sklicujoč se na zaplenjenost v pisarni zaradi rojstnih potrdil za legitimacije (podčrtało ur.).

Gnidovec opisuje nato kaplanu Jenku, da so »tovariši dobili v roke pismo, ki mu ga je pisal«, v katerem pa »sem se k sreči zelo previdno izražal na obe strani, ker sem računal s tem, da pride pismo lahko enim kakor drugim v roke«, kar nam prepričljivo govori o tem, da se je dekan Gnidovec že takrat dobro zavedal svoje krivde pred ljudstvom in se je bal, da bi partizani zvedeli za njegove skrivnosti.

IZ NAŠIH KRAJEV

Kočevje

Ker je bilo leto pretežno vroče vreme, so rdeče maline že zrele. V gozdu je vedno veliko nabiralcev, ki naberejo tudi po 25 litrov malin. Ker so cene ugodne, jih pri- nesajo velike količine v odpadno trgovino. Ostalih zdravilnih zelišč pa je letos bolj malo, ker jih je zamorila velika suša, ki je bila tudi po gozdovih precej občutna. Veliko škode je povzročila tudi spomladanska sla- na, ki je pomorila predvsem lipovo cvetje in borovnice.

Za strokovno izobrazbo in izpopolnitev kadrov je v načrtu več poučnih potovanj. Društvo gozdarskih inženirjev in tehnikov bo za svoje člane priredilo izlet na Pohorje, kjer si bodo ogledali tamkajšnji način vzgo- le in izkoriščanja gozdov. Gostinci namera- vajo obiskati razne turistične kraje na Go- renjskem in Primorskem, da bodo videli, kako se posluje, ker je v našem okraju turizem zelo slabo razvit. Člani društva kmetijskih inženirjev in tehnikov pa so že obiskali več državnih posestev na Stajer- skem, kjer so se predvsem zanimali za zi- vinoreje.

Živilski trg v Kočevju

Navzlic temu, da se je že v časopisih veliko pisalo, opozarjalo na sestankih in tudi osebno, se prodajni živil v Kočevju še vedno ne posveča dovolj pozornosti. Sada- pride na trg razmeroma zelo malo in se tega prinesejo po večini okoliški kmetje. To sadije pa je kakovostno zelo slabo, čisto je nezrelo, obotleno, nagnilo itd. Značilno je to, da imamo na trgu trzinjo, ki pa jo zelo malo uporabljajo. Prodajalci sadija imajo svoje košare kar na tleh ali na kakih za- boljih ob cesti, kjer se nabira po sadju vsa mogoča nesnaga in prah. Tudi cene so zelo visoke, pretirane. Čudimo se, da te prodaje nihče ne nadzira iz higienskega ali tržnega razloga. Če pa je že kdaj kakšna kontrola,

je tako površna, da je vseeno, če bi bila ali ne. Vse prehitro smo pozabili, da smo v preteklem letu imeli velike stroške in borbo z epidemijo tifusa in to prav v teh mesecih. Povrtnine tudi stalno primanjkuje.

Potrskoški se v zadnjem času precej pri- tobujejo nad kakovostjo belga kruha, ki ne odgovarja cenam. V Ribnici dobijo za isto ceno popolnoma bel kruh. V Kočevju pa je skoraj črn. V neki trgovini so prodajali sladkor, pomešan z moko. Tako se je pri vkuhanju sadije pokvarilo, ker se kozarci niso hoteli zapreti, po vrhu sadija pa je plaval plast mokrate mase. Kako je prišlo do takega slakovca, sedaj ni mogoče ugo- tovitvi, trdijo pa, da je trgovina takega že prejela.

Po gostilnah se je pojavilo pivo zelo slabe kakovosti, tako v vrčkih in stekleni- cah. V nekaterih steklenicah in sodčkih je kalno pivo, gosto in motno ter kislastega okusa. Potrskoški ga po večini odklanjajo, saj je poleg tega še dražje kot v drugih krajih. Tudi kisle vode že precej časa nismo videli. Sifon in pokalice pa imajo dokaj visoko ceno. V splošnem so vse cene višje kot v drugih krajih.

Mobilizirala pa se je preskrba z mlekom in mlečnimi izdelki, v kateri je krepko posegla nova mlekarica kmetijsko-gozdarskega pod- jettja. Tudi preskrba z mesom je dobro ure- jena, za kar skrbijo tri sodobno urejene mesnice.

Kaj je novega v Ribnici

Zadnjič sem bil v Ribnici, pa sem vpra- šal tega in onega, kaj je novega? No, pa so mi pokazali hišo, ki je bila spredaj ob- dana z zidarskimi odri. Rovedali so mi, da takl odri zdaj kar romajo po Ribnici od hiše do hiše. No da, sem rekel, to je za- lepo, kajti če pride v Ribnico tuje, bo vsaj videl lepe hiše. Če pa se bo za dalj časa ustavljal v Ribnici, zlasti ob deževnem času (zdaj imamo k sreči suho vreme), ga bodo precej zmocili curki vode, ki tečejo iz prelučnjanih žlebov. Se lepše podoba pa bi videl v notranjosti hiš, ki se nikakor ne morejo otresti spomina na minulo vojno, kajti marsikje se vidi iz sob naravnost na podstrešje. Popravljenega torej v glavnem še ni veliko in ni čudno, da je v Ribnici hujša stanovanjska stiska kot v Ljubljani. Da si stranke grozijo s pistoli ali vselit- vah v kakšno »boljšo« stanovanje (to je takšno stanovanje, ki ima vse štiri stene, strop in okna), to ni nobena izjema v Ribnici.

Nekaj novega pa je le v Ribnici. Pod- rli so ruševine bivše Hranilnice in zdaj koplejo na tem mestu temelje novi veliki zadržni stavbi. Zakaj ne nadaljujejo z gradnjo združnega doma blizu Ribnice, ki ima že vzidane temelje, to vedo le Ribni- čani in tega ne sme nihče svedeti. Časih so veljali Ribničani za brite in zelo pre- računljive ljudi. V tem primeru pa so se močno urezali, kajti zavrgli so menda že precej tisočakov. Pa to nič ne de, da je le zmagala trma!

V Ribnici pa imajo res zelo lepo ure- jeno kavarno. Človek je tega kar vesel. V začetku si lahko ob vsakem času dobil dobro turško kavo. Zdaj pa kavarna že precej časa »strajka« in kuha kavo samo, kadar se njej zljubi ali kadar gosti do- hiteva. Ne more izpla, pravijo, da bi stregli vsakemu gostu posebej. Dobro, prihodnje bo treba zasesti vsa kavarna in naročiti naenkrat vsaj sto turških kav. Bomo videli, kje bo potem zmesljal! —hk

Iz Velike Loke

Delo občinskega ljudskega odbora v Ve- liki Loki je v polnem razmahu. V nedeljo 3. avgusta so imeli kar dve seji, in sicer Sveta za ljudsko zdravstvo, socialno skr- stvo in prosveto ter Sveta za gospodarstvo.

Ob priložnosti je predsednik občinskega odbora tov. Ciril Bukovec pojasnil članom važnost dela v teh vseh trih jih povabil k vztrajnemu in vestnemu opravljanju nalog.

Svet za ljudsko zdravstvo, socialno skrbstvo in prosveto je podrobno razpravljalo o sanitarno-higienskih razmerah po vseh občinah, zlasti o potrebi asanacije vodnjakov. Ob tej priložnosti je predsednik Sveta poročal o veliki hvalečnosti prebivalcev vasi Raz- borje, ki si s pomočjo ljudske oblasti gra- de skupen, po vseh higienskih predpisih urejen vodnjak. Ta vas, ki je bila doslej ob vsaki večji suši brez vode, bo sedaj preskrbljena z zdravno pitno vodo za ljudi in živino. Do- volj velik vodnjak pa bo nudil vodo tudi gasilcem ob morebitni požarni nesreči. Ze- ta zavest blagodejno vpliva na Razborce, ki jim je med vojno dvakrat pogorela vas.

Svet je pretehtal tudi navodila za podel- jevanje podpor iz sredstev splošnega razpravl- ja o sanitarno-higienskih razmerah po vseh občinah, zlasti o potrebi asanacije vodnjakov. Ob tej priložnosti je predsednik Sveta poročal o veliki hvalečnosti prebivalcev vasi Raz- borje, ki si s pomočjo ljudske oblasti gra- de skupen, po vseh higienskih predpisih urejen vodnjak. Ta vas, ki je bila doslej ob vsaki večji suši brez vode, bo sedaj preskrbljena z zdravno pitno vodo za ljudi in živino. Do- volj velik vodnjak pa bo nudil vodo tudi gasilcem ob morebitni požarni nesreči. Ze- ta zavest blagodejno vpliva na Razborce, ki jim je med vojno dvakrat pogorela vas.

Svet je pretehtal tudi navodila za podel- jevanje podpor iz sredstev splošnega razpravl- ja o sanitarno-higienskih razmerah po vseh občinah, zlasti o potrebi asanacije vodnjakov. Ob tej priložnosti je predsednik Sveta poročal o veliki hvalečnosti prebivalcev vasi Raz- borje, ki si s pomočjo ljudske oblasti gra- de skupen, po vseh higienskih predpisih urejen vodnjak. Ta vas, ki je bila doslej ob vsaki večji suši brez vode, bo sedaj preskrbljena z zdravno pitno vodo za ljudi in živino. Do- volj velik vodnjak pa bo nudil vodo tudi gasilcem ob morebitni požarni nesreči. Ze- ta zavest blagodejno vpliva na Razborce, ki jim je med vojno dvakrat pogorela vas.

Pri razmotrivanju prosvetnih in kultur- nih zadev, je Svet razpravljalo največ o pre- potrebi čimprejšnjega izgraditve šolskega po- slopia v Catežu. Sprejeti je bil sklep, da skidejo poseben sestanek gospodarstev in staršev iz vseh okoliških vasi Cateža, na katerem naj se izvoli pripravljalni odbor, ki naj bi takoj začel delati. Zbirati bo mor- alna sredstva, stavbni les, kamen itd. Svet je prepričan, da bo tudi ljudska oblast to akcijo podprla.

Gospodarski svet je obravnaval razna važna vprašanja kmetijstva, zlasti živino- reje. Med drugimi »stavljenimi predlogi je bil sprejeti tudi sklep o ustanovitvi selek- cijske postaje za plemensko živino v Veliki Loki. Nekdanji sloves plemenske in druge živine iz okolice Velike Loke bi se tako zopet dvignil. M. M.

Istega dne so že trije partizani hodili okoli cerkve. Sedaj se v manjših skup- inah večkrat vidimo, pa se jih po- dnevi ne bojimo, ampak noči so hude. Po vaseh so začeli možje prositi za orožje. Dobivajo pa navadno le bombe. Pa že to je dalo ljudem korajžo, da so odločno začeli nastopati proti par- tizanom in loviti jih (podt. ur.). Tako so jih Orečani iz Fare Sela že 18 po- lovili in odpeljali h komandantu v Zagradec. Podobno tudi Valičanje v Zagradec. Ti so nekega dne tudi prišli na Vrhuvo in odpeljali Praznika in njegovega sina. Budganci (Žužemberk) so tudi tiči pod vodstvom Turkovega Franceta. Prijeli so jih že več, med njimi tudi dva višja komandanta. To nedeljo zvečer pa so prišli v trg in tam zgrabili nekega Vidica, ki ima baje osem grdiš umorov na vesti, med njimi tudi Eggerjevega iz Baragovega semenišča in ki je baje zadnji čas sno- val napad name. Sneli so njega in nje- govo priležnico. Komandant v Zagradu je kar poskočil od veselja, ko jih je zagledal. France ima sedaj velik kre- dit...«

Gnidovec ni bil slab psiholog: vedel je, da mora biti oboževanje doma- činov za borbo proti partizanom po- stopno. Čim je zapeljani verni suho- kranski kmečki fant ali možakar vrgel danes po naročilu svojega duhovnega gospoda na partizana bombo, bo jutri hotel puško in mitraljez. Seme je šlo hitro v klasje, izdajstvo farovžev je poglano bujne korenine in liste. Na- vzlic vsem škofovim navodilom in lastnemu prepričanju, da je za zmago božje časti na tem svetu vse dovoljeno, pa se je dekan Gnidovec vendarle tre-

Predgrad ob Kolpi

Pred kratkim je bil skupni občni zbor gasilce čete in kulturno-umetniškega dru- štva Predgrad, katera bosta v bodoče po- enim upravnim odborom. Za predsednika je bil izvoljen Peter Staudohar, za tajnika Rudl Brajdič, za blagajnika Jože Smalčič ml., za poveljnika Peter Koprivec in za prosvetarja Jože Smalčič st. Prosvetovnja gasilska četa v Predgradu bo čez dve leti praznovala 50-letnico svojega obstoja.

Letošnja suša je zlasti prizadela pride- lek krmne. Živinorejci kosijo povsod, kjer se da kaj nakostiti, samo da bodo lahko pre- krmlili živino. Na državno posestvo v Knežji lipi prihaja dnevno na stotine kmetovalcev iz vse Bele Krajine z željo za najem koš- nje. Takemu številu prosvitice seveda ni mogoče ustreči in se mnogi vračajo raz- oarani.

Strokovnjaki podjetja Elektro-Ljubljana so začeli z kollektivnim trase za električne vode od transformatorja do posameznih vasi. Ker imamo že drogeve in na nekaterih po- stavljenih tudi napise: »Visoka napetost, smrtno nevarno!«, upamo, da bodo sedaj ti napisi v resnici potrebni, kajti do sedaj so bili samo v posmeh, ker ni bilo toka.

Posebna strokovna komisija je pregle- dala novozgrajeni zadržni dom v Pred- gradu in odobrila en milijon kredita za do- končno ureditev vseh prostorov. Poleg dru- gih bo imel tu svoje pisarniške prostore občinski ljudski odbor. J. Š.

Lovski blagor

Divje svinje letos spet delajo hudo škodo na poljskih pridelkih, zlasti na suhokran- skih poljih. Člani lovske družine Novo me- sto so zato izkoristili prve mesečne noči za čakanje pod Kuzarjevim kalom, kjer se mrcine kar rade sprehajajo. Dve noči so zastoj čakali, tretje jutro pa je prišel pred- puško lovec Alojzija Jarca okrog 120 kg težak merjasec, ki je svedel takoj zaključil svoje pohajkovaško življenje. Kot se je že- nil pomoči črni samotar, je najbolj razvidno iz vsebine njegovega žledca, ki je bil na- polnjen s surovim krompirjem. Novome- škim lovcom želimo še več takega plena.

Podturenčani nočejo zaostati

V prizadevanju za ureditev vasi, šol, po- tov, komunalnih naprav in podobno, vse na čast VI. kongresu KPJ in za čim lepši spre- jem partizanskih brigad, tekmujejo posa- mezne vasi med seboj, kdo bo več napravil. Poleg Novega mesta in Dolenjskih Toplic obnavljajo stavbe in grade nove gospodarske objekte še v Žužemberku, Dvoru in dru- gih. Se v Meniški vasi s prostovoljnimi de- lom razširjajo cesto nad vasjo. Ta delovna vema po vseh vaseh, zlasti topliske doline, je vzpodbudila tudi Podturenčane. Gradnja gasilskega doma je v njihovi vasi predmet razpravljanja že nekaj let. S pomočjo mno- žičnih organizacij so že lani pripravili ne- kaj gradiva in zbrali nekaj denarnih sred- stev, sedaj pa se so odločili, da mora dom stati že letos. Moči se, kdor misli, da bo to navadna gasilska orodjarna. To bo velika zi- dana stavba z 12 metrov dolgo in 8 metrov široko dvorano za prireditve, z orodjarno v pritličju, manjšim lokalom in ostalimi pri- tiklinami. Poleg doma bo lep travnan pro- stor s parkom za športne prireditve na pro- stem.

Z gradnjo so že pričeli in pravilo, da mora biti do partizanskega slavlja pod stre- ho, do VI. kongresa KPJ pa popolnoma do- grajen. Domačini, zlasti člani ZB, gasilci in tudi drugi pridno pomagajo s prostovoljnimi deli, vzhajajo pa dovažajo gradivo. Da, tudi Podturenčani se hočejo postaviti, ko pridejo v septembru k njim stari znanici iz partizanskih brigad. B.

Mladostno lice Novega mesta

Balzac pravi, da ima sleherna hiša v mestih svojo fiziognomijo, svoj poseben zunanji izraz in obraz. Hiše v Novem mestu, zlasti na trgu, pa so bile že kar brez svojih obrazov, oziro- ma so bile tako nagubane, uvele in kosmate, da si jim pravo lice pravz- prav težko uganil. Pravim: so bile, kajti danes se ličijo in brijejo in ma- žejo, da je veselje, v kolikor niso že docela olepšane in pomlajene. Krepke doze ometa in ličila v podobi apna so starim, shranim obrazom vrnilo čilost in barvo v lica. Grda čarovnica po- staja brhko dekle. Sploh je Novo mesto sedaj podobno tistemu mlinu, ki požira starke, ven pa iztresa zapeljiva dekle- ta, in lahko spet govorimo, po Balzacu, o fiziognomiji novomeških hiš. Kar kmalu bo spet veljala stara resnica, da je novomeški trg najlepši na Kranj- skem, če že ne v Sloveniji, in Novo- meščanom ne bo treba gledati v tla... Ko bo urejeno še slavno »grlo« na Vra- tih in bo novotlakovana cesta lahko počistena, bo Novo mesto res dostojno imena dolenjska metropola in bo pri- meren okras prelepe pokrajine, ki ga obdaja. Hkrati bo pa tudi spodobno pripravljeno in opravljeno za slovesne septembrske dni — praznovanje usta- novitve slovenskih brigad.

Tako pomlajeno Novo mesto bo tudi vaba za turizem. Trenutno je taka va- ba, Novomeščanom pa veselje in po- nos, novo kopališče na Loki, ki je res

elegantno in moderno. Do 15. septem- bra bo enako moderno in elegantno urejena in odprta nova kavarna (biv- ši Splihal). Kako je potrebna, posebno za tujski promet, pričajo številni ino- zemci, ki se sedaj sleherni dan vozijo skozi Novo mesto in ustavljajo — Bel- gijci, Francozi, Avstrijci, Amerikanci in drugi, in za katere v tujsko-promet- nem oziru res ni primerne kavarne. Sli- šimo, da bodo tudi cesto pred kavarno tlakovali, kar je edino pravilno. No- ben gost nima rad prahu. Upamo, da bodo takoj po odprtju nove kavarne prenovili tudi staro na Glavnem trgu, hkrati ji pa dali prepotrebni napis, saj tuje ne more vohati, kje diši po »tur- ški«. Nemara bi ne bilo napak, če bi dali tudi dve tabli z napisom: H ko- pališču. Eno nekje pri Maloviču, drugo pri mostu. Pozabljeni ne smemo niti na take malenkosti, ker so zelo važne za tujski promet, hkrati pa pričajo o pozornosti Novomeščanov. Saj je sploš- no znano, da dober gospodar...

(Se dvoje nasvetov v oklepaj: ome- tovalci in bellici hiš naj navzlic na- glici, s katero delajo, pazijo, da ne bo na stenah lis; to bi bilo slabo spriče- valo zanje. Prebivalci prenovljenih hiš pa naj nikar ne pozabijo takoj po kon- čanih delih temeljito počistiti apno z vrat, okenskih okvirjev, žlebov in po- dobno. Tako čiščenje se strašansko rado pozabi ali pa malomarno opravi!)

Izpred sodišča

OSOBOJENI DOLARSKI PODJETNEŽI IZ METLIKE

Nikolaj Badovinec in Branko Skof iz Metlike sta se lotila nečednega posla. Na- kupovala in prodajala sta, seveda z dobičkom, ameriške dolare. Poleg nakupovanja pa sta se pri tem poslu posluževala goljufivih tri- kov. Tako sta letos januarja v novomeški kavarni nameravala kupiti od Antona Ju- rkaša iz Brigave 120 dolarjev, od Nikolaja Jurkaša iz Jurjevskega broda pa 30 dolar- jev in ček za 100 dolarjev. Skof se je baje izdal tudi za zastopnika države za nakup dolarjev. Se pred sestankom v kavarni s prodajalcem deviz sta se podjetna nakupoval- ca dogovorila za svojevredni trik. Takoj ko bodo imeli v rokah devize, naj Badovinec oddide za nekaj časa, z izgovorom, da gre dolarje zamenjati. Nenaodma pa naj se vrne in pove, da so ga pri tem dobili varnostni organi in devize zaplenili. Tako sta tudi na- redila in oba Jurkaša sta se znašla brez dolarjev in brez dinarjev. Ker jima proda- jalca tega nista verjela, je prišlo do pre-pira, nato pa cela stvar zares v roke var- nostnih organov. Podobnih trikov sta se po- služevala verjetno večkrat, samo da oškodov-anci raje molčijo, kot da bi stvar prijavili.

Badovinec in Skof sta se na veliko ukvarjala s to nedovoljeno kupčijo. Tudi od Janka Jurška iz Jurjevskega broda je Skof kupil 60 dolarjev za 640 din, skupno pa je nakupil in prodal najmanj 1000 dolarjev. Senat okrožnega sodišča v Novem mestu je obsodil Branka Skofa na tri leta strogega zapor, Nikolaja Badovince na dve leti za- pora, vse tri Jurkaše, ki so njima prodajali dolare, pa vsakega na tri mesece zapor; vsi bodo pa tudi ostali brez dolarjev. — Vrhovno kot prizivno sodišče je kazni štirih obtožencev potrdilo, Branka Skofu pa je kazen znižala na dve leti strogega za- pora, upoštevajoč njegovo mladost in dej-

stvo, da je invalid NOV brez desne roke in da je bil borec-partizan.

Franc Jordan, kovač in posestnik iz Do- brave, znan iz časopisov pod imenom »Strah Gorjancev«, se je pritožil proti obsodi okrajnega sodišča, ki ga je obsodilo na dve leti zapor. Proti obsodi se je pritožil tudi okrožni javni tožilec, in sicer zaradi pre- nizke kazni. Okrožno kot pritožbeno sodišče je delno ugodilo obema. Oprostilo je Jo- rdana kazni po točki 3 obtožnice, celotno kazni pa mu je znižalo na 2 leti in 6 me- secev zapor. V uveljavljeni okrožnega so- dišča je rečeno, da se je Jordan na veliko pečal s prekupečevanjem lesa, hoteč priti do lahkega zaslužka, pri tem pa uničeval goz- dove in kršil vse predpise in urede. V na- daljnjem navajanju pritožbeno sodišče še pripominja, da Jordan ni tega počenjal iz nujne potrebe ali pomanjkanja sredstev za preživljanje, saj je po poklicu kovač in ima poleg tega še štiri hektarje veliko posestvo.

Jožeta Zupančiča, posestnika iz Rumanje vasi, je okrajno sodišče letos obsodilo za- rudi neizpolnitve obvezne oddaje lesa, v ko- likitni se kubičnih metrov, na 10.000 din, karne kazni. Proti prenikni kazni se je pri- tožil okrožni javni tožilec. Okrožno sodišče je pritožbi ugodilo in kazni znižalo na 15.000 dinarjev. Zupančič namreč kljub temu, da ima lep gozd, ni izpolnil predpisa obvezne oddaje lesa, les pa je vseeno sekal in ga prodajal privatnikom.

Ker je, baje »pomotoma«, predrago pro- dajala vino, je bila obsojena na 7000 din denarne kazni Alojzija Drenik iz Gotne vasi. Proti sodbi okrajnega sodišča se je pritožila na okrožno sodišče, ki ji je kazen znižalo na 3000 din.

Invalidsko pletarsko podjetje v Mokronogu

Podjetje so ustanovili 1949, leta na pobudo krajevne organizacije vojnih invalidov. Začeli so z velikimi teža- vami, takorekoč iz nič, toda s trdnjo voljo so uspeli in danes imajo invali- di v Mokronogu podjetje, ki daje zaslužka 22 ljudem.

Težave so bile zlasti v tem, da ni bilo kvalificiranih delavcev in potrebnih strojev. Toda delavci so se v za- dnjih letih izurili, pomaga jim pa tudi stroj za beljenje vrhovih protic. Slo- ves izdelkov, ki so se boljšali iz leta v leto, je odjeknil tudi v tujini. Ople- tene steklenice imajo stalne kupce na avstrijskih tržiščih. Košarice, ple- tilni stoli in ostala pletena garnitura je našla na letošnjem vzorčnem sejmu v Zagrebu številne odjemalce iz Srbi- je. V izdelovanju košaric je delovni kolektiv že tako spreten, da dobivajo naročila celo iz Amerike.

Da pridno delajo in dobro gospo- darijo, povedo številke. Tako so imeli lani 100.000 dinarjev dobička. K. O.

...V trgu so medtem likvidirali vse urade, pobrali pečate in raztrgali vse slike, dvojezične akte in tiskovine, nadaljuje Gnidovec v pismu Jenku in pravi:

...Sedaj sem jaz edina oblast v Žužemberku in moram farni pečat pri- stiskati na vsa mogoča dovoljenja in iz- jave. V ponedeljek 24. avg. so naenkrat začeli tovaršili letati sem in tja, češ vojaštvo se bliža... V sredo nato so pričeli prihajati vojaki, kmalu jih je bilo toliko, da jih Žužemberk gotovo še nikdar ni videl. Divizija modrih in rdečih z vsemi mogočimi edinicami. Na hribu pri nas smo imeli obojih kot lista in trave. Okoli cerkve in žu- pnišča so razpostavili topove. Mul je bilo na farovškem svetu 160... Voja- štvo je ostalo tu pet dni. Ves ta čas sem v permanentni službi kot posre- dovalec... Dosegel sem tudi, da niso v trgu nič požgali. Na prošnjo tržanov sem šel tudi k generalu s prošnjo, da bi pustil kak oddelek vojaštva tu, ker se bojimo partizanskega maščevanja. Rekel je, da sam tega ne more, pač pa bo to zagovarjal pri armadnem po- veljstvu...«

V avgustu 1942 je dekan Gnidovec moledoval pri italijanskem generalu za fašistično postojanko. Čeprav je do- bil le zagotovilo, da bo do tega prišlo, v pismu ni mogel skriti svojega vi- denega veselja, da je njegovo in kapla- novno seme medtem že vzklilo.

...V ponedeljek 31. avg. je vse vo- jaštvo odšlo, med potoma je pobralo vse moške iz Zalisca in jih odpeljalo na Veliko Loko na kolodvor. Nekaj jih je prišlo od tam nazaj, seznam vseh vam pošiljam po Mačetu. Popoldne

sel kakor vsi izdajalci in se bal pra- vične kazni. Lepo po domače je napisal kaplanu Jenku:

»ZRAVEN POSTELJE IMAM SEKIRO...«

...A meni se zdi vsa ta akcija zelo nevarna. V dobnosti fari so par- tizani eno vas, ki je šla po orožje (k Italijanom — op. ur.) okoliili ter ubili tri moše in dve hiši zažgali, orožje pa pobrali. Zato je edina rešitev legija v okraju. Radi tega sva šla s Hrovatom v Novo mesto k poveljstvu. Povedali so, da je suhokranjski bataljon v pricipu sklenjen, treba je le da poš- legimo seznam kakih 150, ki so zanj pripravljeni, pa dobimo v 48 urah ba- taljon. Poslal sem jim seznam za več kot 500, a o bataljonu ni ne duha ne sluha. Vedeti pa morate, da smo pri tem jaz in moji zaupniki vedno v smr- ni nevarnosti. Kakor sem rekel, nočl se bojim. Sama z g. Hafnerjem sva v hiši, g. kaplana ne moreva pregovoriti, da bi spal v župnišču. Od živčne na- petosti prav malo spim. Vsako uro sil- šim biti. Kadar zalazajo v trgu psi, grem k oknu in opazujem, od katere strani bodo tovariši prišli. Zraven po- stelje imam sekiro. Kateri bo prvi po- kažal glavo skozi vrata ali okno, ga bom ohladil za vedno... Upam, da bo v sedanjih razmerah to moral odobriti tudi vaš prijatelj dr. Lenček (škofijski tajnik — op. ur.), čeprav se ta način ne strinja kaj prida z evangelijem...«

Zivljenje in izdajstvo dekana Gni- dova se v celoti res ni nič kaj prida strinjalo z evangelijem, za katerega razlag je bil nekoč posvečen. En greh vedl ali manj se v njegovi kosmati vesti

že ni več poznal. Kakor belogardistični voditelji v Novem mestu — Kek, dr. Benedičič, Debeljak in vsi ostali — je tudi Gnidovec sveto upal, da bo za- voženi položaj bele garde rešila legija. Medtem ko so na ponovno Gnidovčvo moledovanje in romanje k Italijanom v Novo mesto zahtevali Lahi seznam 150 pripravljenecv, ki naj bi stopili v oboroženi bataljon, je dekan poslal se-znam 500 ljudi, ki so bili po njegovi zaslugi in prizadevanju ostalih duhov- nikov zapeljani v narodno izdajstvo in bratomorno vojno. Ni čudno, da se je dekan upravičeno bal kaznovalne roke partizanov; božji mož si je prislonil k posteljni končnici sekiro in čakal z njo na partizane...

Ne sprašujemo se torej več, kje so krivci za gorje, ki ga je prestalo suho- kransko ljudstvo v zadnji vojni. Iz farovžev je izhajalo vse zlo, tam so se pletla izdajstva, sestavljali spiski mo- bilizirancev za belo gardo in seznam nevarnih ljudi, potrebnih zaporov in internacij. Preko cerkvenih pevk in svojecev, ki so zahajali v cerkev, je pošiljal Gnidovec vabila v gozd in skušal izvajati partizane domov. Župnišče in spovednica sta mu pri tem pomagala. Obiljujal je slabicem, da se jim po vrnitvi ne bo nič zgodilo, ko pa so prišli nekateri domov, jih je postavil pred izbiro: v internacijo — ali v belo gardo... Tistim, ki jih ni mogel pridobiti na led način v belo gardo, pa je v žužemberških zaporih zvito govoril:

»Nič ne bo hudega v internaciji, bo čisto lepo, malo boste pasove stisnili, pa bo kar dobro.«

Ko so Italijani po 26. septembru za- sedli Žužemberk in pobrali vse moške, da bi jih odpeljali v internacijo, jih je »rešil« dekan Gnidovec. Posredoval je namreč in izjavil Italijanom, da so »vsi moški pripravljani stopiti v belo gar- do«, nakar so jih Italijani seveda spu- stili. Čez kratek čas so priredili v trgu komedijo z naborom »prostovoljcev«, pri katerem je seveda sodeloval kot nepogrešljivi svetovalec Italijanov go- spod dekan Gnidovec, »edina oblast« v Žužemberku, na katero so se fašisti lahko iskreno zanesli... Ker se je pri naboru »prostovoljcev« le malo ljudi javilo k belim hlapcem, so Italijani ponovno zagrozili ljudstvu z interna- cijo. 29. septembra 1942 so Italijani ne- zanesljive ljudi, za katere so podali odločilno mnenje domači belogardistični krogi, aretirali, 30. julija pa je, kakor to povedo arhivi 105. fašistične legije črnih srajc,

»dekan, star duhovnik, prišel k po- veljniku legije črnih srajc na nje- govo poveljstvo in v svojem kot tudi v imenu vsega prebivalstva vztrajno prosil, naj italijanska po- sadka ostane v Žužemberku« (Saje, Belogardizem, str. 609).

O tem Gnidovec kaplanu Jenku seveda ni pisal, ker je pokazal kaplanu svojo moralno legitimacijo le do dne 14. septembra 1942. Izdajstvo pa se v njegovem življenju nadaljuje. 5. okto- bra so organizatorji narodnega izdaj- stva v Žužemberku dočakali svoj veliki cilj — ustanovitev bele čete. Seme kaplana Jenka in dekana Gnidovca, zalivano iz spovednice in farovža, je pokazalo svoj plod.

Vtisi s potovanja na Dansko

6. maja 1952 je odšla naša zadruga delegacija iz bele Ljubljane proti Danski. To je bilo moje prvo daljše potovanje in nekako tesno mi je bilo pri srcu, ko sem sedel na vlak.

Voznja po Gorenjski me je prepričala, da smo Dolenjci še precej zaostali v pogledu podjetnosti in iznajdlivosti Gorenjcev.

Pogled na Zilsko dolino me je navdušil, pa tudi zabolet. Krasna je naša domovina in del nje, odtrgan od nas po krivično postavljenih mejah Koroške, je še posebno lep! Povsod vidim izkoriščen in obdelan vsak kosček zemlje, prelepa polja, urejene sadovnjake in zunaj na paši živino.

Avstrijske domačije so vzorne, hiše majhne, obkrožajo jih okusno urejeni vrtovi. Vasi in mesta so goste naseljena, tovarni je zelo veliko. Vsak čas se slika menja. Predeli visokih planin so še pokriti s snegom. Vidiš ogromno vodnih padcev, ki jih izkoriščajo za umetno namakanje. Domačije so postavljene tako visoko v gorah, da se ti zdi nemogoče, da bi kdo tam mogel stalno živeti. Povsod lepi pašniki in ogromne površine gozda. Ob robu gozdov pa se pasejo srne.

Nemčija je tudi gosto naseljena. Sive ruševine in neobnovljene hiše pričajo o grozotah prestane vojne. Pokrajina je ravniška in zelo prikladna za strojno obdelavo. Velikanske površine so posejane za oljno repico, deteljo, ržjo.

7. maja smo prispeli v Fredericio, ki je bila naša izhodišna točka za ekskurzijo po Danski. Danska je nizinska dežela z najvišjo nadmorsko višino 178 m. Sestavlja jo polotok Lyland z otokom Funen in Seeland. Poleg tega obsega še sto manjših naselij in 383 nenasteljenih otokov. Vsa površina meri 44.000 kvadratnih kilometrov in šteje 4.150.000 prebivalcev.

Danska je kmetijsko in zadržno zelo razvita dežela. Nima pa nobenih rud ne drugega bogastva. Ima pa močno trgovsko mornarico, ki daje državi 20 odstotkov vsega prispevka. Kmetijstvo daje Danski 50 odstotkov devizne akumulacije in je udeleženo v izvozu s 63 odst. ter omogoča večino uvoza premoga, kovin, nafte, lesa in drugih surovin.

Na Danskem je vsega 208.000 vaških gospodarstev, v zadrugah pa je večina gospodarstvo je hkrati član več zadrug.

Dansko kmetijstvo se je razvilo v treh obdobjih po 30 do 40 let. Leta 1870 so imeli prav malo krav, raznih pasem, malo pridelka hranilnih krmil, mnogo konj, malo živine, precej perutnine, ovac in malo prašičev, pa še slabe pasme. V drugem obdobju leta 1900 so imeli že več krav in manj konj, v tretjem obdobju od leta 1939 naprej pa beležijo mnogo krav, kvalitetnih pasem, zelo malo konj, mnogo perutnine, mnogo prašičev najboljših pasem, veliko krmnih rastlin in v 3. obdobju je uveden plodored. Pri njih je bila z zakonom uvedena arondacija in komasacija zemlje že v

18. stoletju, kar je silno ugodno vplivalo na nadaljnji razvoj kmetijstva. Dansko kmetijstvo je v Evropi na tretjem mestu glede mehanizacije in strojne obdelave.

Zivinoreja je oskrbovana na najmodernejši način. Skozi vse leto imajo živino na prostem, v pregonih pašnikih, kar vpliva na zdravje in odpornost živine ter na boljše produktivno.

Ena oseba, zaposlena v kmetijski proizvodnji, proizvede letno povprečno: 9400 kg žita, 5000 kg krompirja, 11.300 kg mleka, 400 kg masla, 160 kg sira, tisoč kilogramov mesa, 300 kg jajc itd. Niso pa v tem vštete ostale rastline, kot: živilska krma, sladkorna pesa, površine itd. Na en hektar se porabi letno, poleg ogromnih količin hlevskega gnojila, še 234 kg umetnih gnojil.

Petdeset odstotkov površine uporabljajo za proizvodnjo živalske krme. Na 100 hektarov površine ima Danska okrog 20 konj in 120 goved. Redkost so gnezda prašičev izpod devet mladičev. Ena krava daje letno povprečno 4080 kg mleka, 484 kg masla. So pa primeri proizvodnje mleka, da pride na eno kravo tudi po 11.200 kg mleka in 592 kg masla.

Na Danskem je 45 odstotkov vseh prebivalcev v zadrugah. Imajo živilno-rejske, strojne, mlekarne, sadjarne, izvozne zadruge za surovo maslo, jajca, krmila, umetna gnojila, semena itd. Vse te so gospodarsko zelo močne in imajo celo vrsto pospeševalnih odsekov in ustanov, kakor semenske poskusne postaje, postaje zoper sadne škodljivce itd. V mestih in na deželi imajo zadruge svoje pekarnice z lastnimi mlini, mlekarne, pivovarne, gradbene odseke, industrijska in obrtna podjetja, zadruge za gorivo, pralnice za splošne in svoje potrebe.

En primer zadružne mlekarne bi vam opisala: V kraju Roile zbere zadruža dnevno od 220 članov 17.000 kg mleka. Od tega predela 11.000 kg, 6000 kilogramov pa razdeli med potrošnike. Mlekarna ima zelo dobro organizirano odkupno mrežo in jemlje mleko le s kvalitetno točko. Obstaja že od leta 1805. Ustanovilo jo je 17 kmetov. Ima 5-članski upravni odbor, ki organizira delo na zadržnih sestankih vsakih 14 dni. Zadruža zaposluje šest uslužbenec, ki imajo deseturni delavnik. Nad poslovanjem zadruge imajo redno kontrolno in revizijsko. Člani so, večinoma mali kmetje, ki imajo 5 do 10 hektarjev zemlje, na kateri redijo najmanj po 10 glav. Mlekarna vrača široko zadržnikom za rejo prašičev.

Zadržne pralnice tudi niso redkost. Obiskali smo eno večjih, v kateri je zaposlenih 40 delavcev. Zadruža ima 1600 članov, delež znaša 150 kron, za jamstvo pa se plača 300 kron. Kapaciteta je 100 kg dnevno, ker tam se kosi perila ne štejejo, temveč tehtajo. V glavnem delajo vse s stroji.

Mnogo je tudi zadržnih klavnic. Ogledali smo si eno z zelo veliko kapaciteto. Trikrat na teden zakolje vsaj 2700 prašičev, tako imenovani »be-

konov«, ki so stari 7 mesecev in morajo s posebno nego doseči 90 kg teže. Cele vlakne teh »bekonov« pošiljajo v Anglijo, pa tudi drugam. Tu je zaposlenih 700 delavcev, ki imajo 10-urni delavnik. Nobena stvar ne gre v odpad brez koristi. Kar se ne da porabiti za klobase, salame in hrenovke, se pošlje v tovarne za predelavo v umetna gnojila, krmno moko itd.

Posebno pozornost posvečajo Dancizadrugniki — svojim zadržnim solam. Vsak državljan mora obvezno narediti osem razredov šole. V kmetijske strokovne šole pa jemljejo mladino od 22 do 27 let. Šole imajo več oddelkov za razne specializacije: za poslovoje, potrošniških zadrug, za poslovodje večjih zadržnih obratov — klavnic, mlekar, pralnic, sušilnic in odbiralnic ter razkuževalnih semen itd. Poleg strokovnih predavanj iz posameznih panog, poslušajo učenci tudi predavanja zadržnih voditeljev o vprašanih utrjevanja zadržništva. Njihove šole so bile ustanovljene že leta 1783. Ustanovil jih je veliki Danski preporoditelj Ghandring, ki je zatrdil, »da morajo Danci ustvariti tako državo, kjer bo malo takih, ki imajo preveč, še manj pa takih, ki nimajo nič«. Cilj teh šol je vzgajati zadržno mladino v ljubezni do svoje zemlje in v sposobnosti za dvig kmetijske proizvodnje.

Tako visoko raven danskega zadržništva so omogočili ugodni pogoji plasiranja kmetijskih proizvodov na trgu tržišča, zlasti v Angliji, ki je zahtevala vedno samo najkvalitetnejšo robo.

Jugoslovanska delegacija je bila povsod lepo sprejeta. Sodelujemo z Mednarodno zvezo zadržnikov, katere kolektivni člani smo tudi mi.

Povezanost z zadržniki drugih držav je v naših središčih prijetno odjeknila. Kjerkoli smo se mudili, smo izmenjavali misli v cilju mednarodnega zadržnega sodelovanja in v želji povečati zaupanje in prijateljstvo med vsemi delovnimi ljudmi, ki se borijo za sožitje med narodi in za mir v svetu.

Ana Florjančič, članica KDZ Otočec

Preprečujemo požare!

Razne stroge požarno-varnostne odredbe naših oblasti in pa vedno večja budnost našega gasilstva so v zadnjem času preprečile marsikaj na videz majhnih požarek, ki pa bi se utegnili razširiti in postati usoden za večjo okolico.

Novomeščani so se v letu 1951 upravičeno čutili, da so tako redko kedaj slišali požarno sireno, na novomeške gasilce so pa kar pozabili, ko jih niso videli drveti s svojimi avtomobili na kraj požarnih nesreč. To je vsekakor razveljavilo dejstvo. Ne le, da danes gasilstvo vse drugače razumi in izpolnjuje svojo nalogo, tudi ljudstvo samo bolje razumeva smisel gasilstva in tudi samo sodeluje pri preprečevanju požarov. Pri tem ima poleg gasilstva veliko zaslug tudi organizacija PAZ, ki z raznimi tečajji, pri katerih seveda sodelujejo tudi gasilci, seznanja ljudi s problemom gasilstva.

Ce vzamemo v obzir dejstvo, da je novomeško gasilno društvo intervencionalno in da je v pretečenem letu in da so posamezni gasilci le parkrat preprečili na svojo roko nekatere požare, ki so se pojavili v mestu, s pravčasnim in pravičnim nastopom, potem lahko mirno rečemo, da smo prišli v tej smeri zelo daleč.

To pa nas ne sme uspraviti. Vsa budnost gasilcev, kakor tudi ostalega prebivalstva se mora še povečati. Treba je storiti vse, da se odstranijo kjerkoli vse možnosti požara. Nevarnosti požara se morajo v prvi vrsti zavedati vsi hišni lastniki, enega naslednjega zlasti se v mestu, kjer so bloki hiš strnjeni in je možnost razširitve mnogo večja kot na primer na vasi, kjer so hiše daleč vsakeb in obdane z vrtni in drejemi. Da bi imeli hišni lastniki Novega mesta zelo velik del krivice, če bi se nekje pojavil požar, je pokazala revizija podstrepj. Res imamo v mestu zidane in z opeko krita hiše, toda najdena navlaška, gorljivih predmetov, slabo urejeni hodniki na podstrežjih, slabo zaprti dimniki itd., lahko dajo najmanjši iskri, ki švigne iz slabo zaprtega ali celo odprtega dimnika, možnost požara, ki bi se lahko razplamtel do skrajnih mej. Zapiski o pregledu podstrepj, ki ga je izvedla posebna požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenosti podstrepj in navlaški ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstrepjih svojih hiš razne zabojke, papir, drva, suhe ribice, lizane konzerve in drugo tako nevarno šaro in to celo poleg posameznikov s pokvarjenimi ali manjkajočimi vrataci in itd., in vse tiste, ki imajo izpeljane pločevinaste dimne cevi skozi lesene strepe in opaže, pa nimajo tega po predpisih zavarovano, oziroma pravilno urejeno. Člani požarnih komisij so ugotovili nekatere zelo težke primere prekrškov požarne varnosti. Izkazalo se je, da je skoraj najmanj iskri v hišah, ki so last narodne imovine, pa tudi v trgovinah ter tovarnah zlasti v tovarni igrač in delno v tekstilni. Tudi podstrepje osnovne šole ne odgovarja tem predpisom popolnoma. Velika nevarnost požara obstoja zlasti v obeh novomeških pekarnah, v bivši Mehovrhovi hiši in Pavličevi hiši. Komisija je na podstrepjih imenovanih hiš našla vse

polno gorljivih predmetov, kakor papir, konzerve, filzovih pištev, podobno, našla pa je tudi v raznih raznih zabojih ter kosarjah in peharjih pepel in pokvarjena dimna vrata. Nič boljše ni na podstrežju Okrajnega magazina v Medvoči hiši. Poročilo komisije za pregled podstrepj pravi, da je tu obupno stanje: okoli dimnika so naložena drva, povsod polne embalaže, papirja in druge gorljive in lahke vnetljive navlaške, dimna vrata na pokvarjena. Na tak način je podana vsa možnost hudega požara, ki bi ga bilo celo dobro izurjenim gasilcem težko pogasiti in ki bi mogel imeti zaradi strnjenih blokov hiš neslutene posledice.

To je le pr primerov skrajne nepazljivosti pred požarom, ki bi utegnili narediti na ljudskem premoženju ogromno škodo. Oblasti bi tu morale podzesti najstrožje mere.

Drugo, pri čemer moramo tudi biti skrajno previdni, je požiganje suhe trave ob robu naših gozdov ter požiganje suhljadi na vrtovih sredi mesta. Tudi iz takega, na videz nedolžnega ognja se lahko razvije katastrofa. V kratkem času sta izbruhnila že dva gozdna požara. Eden prvih iz nepazljivosti ljudi, ki so požigali suho travo, in so morali pri obeh intervencijah poleg domačih tudi gasilci iz Novega mesta.

Zato še enkrat: Očistite takoj in pošteno vsa hišna podstrežja, popravite dimne cevi, zlasti tiste, ki gredo skozi lesene strepe in opaže, ter jih zavaruje, popravite in naredite nova dimna vrata, dimnikov in zlasti vsak primer postuje okrog dimnika nekaj peska, posebno če je pod lesen. Vso navlaško pa spravite s podstrepj ter uredite dovolj dostopne dohode na podstrežja.

Na letnem občnem zboru prostovoljnega gasilnega društva je bilo tudi v tej smeri sprejetih več sklepov, ki jih bo društvo strogo izvajalo in bo z vso strogostjo postopalo v vsakem kolektičnem nevarnem primeru, in ob vsakem neupoštevanju požarno-varnostnih predpisov.

Čuvajmo ljudsko premoženje s tem, da že vnaprej preprečujemo požare! —

Gasilski dan v Novem mestu

Novomeški gasilci so v nedeljo 10. avgusta proslavili pomemben dan. Okrajna gasilska zveza je podnela 33 gasilcem priznanja za njih dolgoletno in naporno delo v službi novega gasilstva. Na 30 letno službovanje v prostovoljnem gasilstvu sta prejela služna gasilca Suli Karol in Lupert Franc. Za 45 letno delo v gasilstvu je prejel priznanje Košiček Tone, za 40 letno pa Ferič Ivan in Petrič Martin. Ostala priznanja so bila razdeljena gasilcem še za 35, 30, 25, 20, 15 in 10 letno službovanje. Spominke značke in odlikovalne znamenja ob prislovanju gasilcev iz Stopenj, Prečne, Smihela in Tovanje igra. Čestitkam predsednika OKG se pridružujejo tudi z željo, naj bi se mlajši odlikovalci oprijeli svetlih vzgledov starih gasilskih veteranov ter strumno in v najlepši harmoniji in tovarištvu delali naprej v gasilski organizaciji.

Da je dobila ta proslava širši pomen, je bila organizirana na Glavnem trgu gasilska vaja, pri kateri so nekateri mlajši gasilci pokazali veliko spretnost, čeravno je vaja v celoti bila nekako trda in okorna. Članstvo novomeškega društva je večih pokazalo že kaj boljše, pa smo zato po pravici pričakovali precej več. Gasilci morajo biti izurjeni tudi v reševanju predmetov in ljudi iz gorečih posolij. Pred kratkim so v manjšem obsegu pokazali pri vaji v splošni bolnišnici v Kandiji, da so kos tudi tej nalogi. Zakaj niso prikazali reševanja še na nedeljski vaji, da bi to videla vsa javnost, saj je vajo gledalo veliko ljudi, zlasti pa bi bilo to koristilo okoliškim društvom, ki so z zanimanjem sledili vaji novomeškega društva. Pri vaji smo pogrešali tudi žensko gasilsko ekipo, o kateri smo že pisali v našem listu. Ali bi ta četa ne mogla pokazati tudi novomeški javnosti, kaj se je naučila v svojem gasilskem tečaju in kar je izvajala na raznih državnih in zadržnih ekonomijah? To bi bilo vsekakor zelo dobro vabilo vsem mladincem za vstop v gasilno društvo. Vemo sicer, da je bila nedeljska vaja, vemo tudi, da so novomeški gasilci priznani za zelo spretni in sposobni pri resnem požaru, kar so že nešteto dokazali, vendar bi se pri gledalcih zelo zvišal občutek varnosti, pa tudi ugled društva, če bi gledali res dobro opravljeno gasilsko vajo in bi tako odpadla razne neumestne šale na račun posameznih gasilcev, oziroma na račun gasilstva.

Po končani vaji novomeškega društva je društvo Stopenj pokazalo veliko trdnost, kajti na gledalcih ni bilo razočaranja, in bi bila pri taki vaji nujno potrebna razlaga. Gasilski dan je bil zaključen z vrtno veselico pri Košku.

Ker je v novomeškem gasilskem društvu mnogo starejših članov, ki so, ali bodo kmalu stopili v rezervno, vabimo mladino, naj stopi v vrste gasilstva in nadaljuje plemenito delo svojih prednikov. —

Kronika nesreč

SEMIC. Voz naložen z lesom se je prevrnil na vozniška Pavla Krašna in mu povzročil desno nogo v koleno.

DUL pri Velikem Gabru. Pri postavljanju opeštrja je padel in obelžal s težjimi poškodbami na glavi in hrbtu tesar Jože Krizman.

CENOMELJ. Doma na hodniku je padla in si zlomila levo nogo žena pekoveškega mojstra Katka Stonič.

Novem mestu prevzivalnik Franciško Kos. Ima poškodbo na glavi, desni roki in levi nogi.

DOL. TEŠKA VODA. Od naboda se je zasturpila leva noga hčerki kovača Mariji Staniša.

Tehnični rezultati:

50 m prsno, mladinke: 1. Grmovšek Mija (Trebnje) 52,1;
50 m prsno, mladinci: 1. Berger Rudi (Novo mesto) 48,2;
50 m prsno, mladinke: 1. Robar Erna (Novo mesto) 50,9;
50 m prsno, mladinci: 1. Šonc Marjan (Novo mesto) 36,2;
50 m prsno, članice: 1. Florjanec Pavla (Otočec) 59,7;
100 m prsno, člani: 1. Romih Robert (Novo mesto) 1:40,7;

Probtine iz dolenske popotne malhe

Vem, da me mnogi bralci Dolenjskega lista pogrešajo in mislijo, da sem morda kje končal svoje potepuško življenje. Nekateri pa so bili celo prepričani, da sem že odšel k peklenščku po plačilo za svoj strupeni jezik in so se baje od samega veselja na gasilski listi v Smihelu tako napili, da so pozabili vrniti steklenico in je ta pozabljeno veljala za gasilsko društvo »samo« 3500 din. O, pa ni res ne eno ne drugo. Tudi gradiva mi ni manjkalo, saj je malha veliko bolj polna, kot je bila dvorana v Novem mestu ob priliki mladinskega brigadnega festiva. Le urednik mi ni privoščil skromnega kotička v listu. Raje kot mojim drobtinam, je dal prostor debelim rnanj, kot so neznani cesar Sudi krajine, razni stari župani, ki bi bili spet radi novi, in podobnim asom, ki pa so danes še manj kot sedemdeset. Se vidi, da je tudi on bolj udarjen na velike kose, drobtine pa prezira. »Bog ti se ne da izgrizdati« je rekel cigan svojemu kolegu, ki je kradel samo odrasle koke, piške pa pušal, tako bi rekel tudi v naši sredi je sedaj urednik odnosno na dopust in sem jaz prišel do besede, da si vsaj malo izpraznim prepolno malho.

Predno sem se podal na pot, sem si dal zaškatlati gumpi pri Okapu v Novem mestu. »Samo« 226 din so mi računali za prilipenje majhnih krpice. Na intervencijo so mi znižali za 100 din in smo se ugovorili, da so za deset minut dela računali 50 din, kar pomeni 300 din na uro. Dobro da je bila guma samo za rezervno, ker je po slikanju še vedno imela dve luknji. So rekli, da so take cene zaradi akumulacije, zakaj so ostale še dve luknji, pa ne vem. Morda tudi zaradi akumulacije. Prosim, ne vtičite nistem utegnili odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi motornimi vozili v nočnih urah za budnost počitka potrebnih ljudi. Kako da bi to preprečili, so me vprašali. Cuckom praviš kanto na repu, motoristom pa odobro odplavilo me je, ko sem zaslišal slovenskega novomeške razglasne postaje. V Stemburjevi ulici so se mi pritožili prebivalci nad nekimi državljani, ki poleg cukov skrbijo s svojimi